

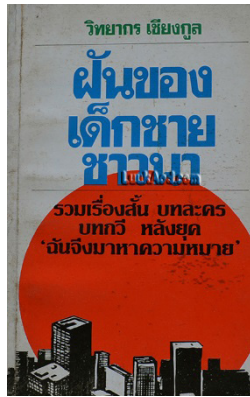
วิจารณ์หนังสือ (Book Review)

สืบพงศ์ ธรรมชาติ

อาคารวัฒนธรรมวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

222 ตำบลไทยบุรี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช 8016

อีเมล: tsuebpon@wu.ac.th

หนังสือฝันของเด็กชาวบนาผลงานเขียนของวิทยากร เชียงกุล เป็นผลงานที่พิมพ์เผยแพร่เมื่อกรกฎาคม พ.ศ.2522 สำนักพิมพ์ศรัทธาจัดพิมพ์ งานเขียนหลังจากฉันทันจึงมาหาความหมายและเรื่องสั้นบทกวีอื่นๆ จำนวนไม่น้อยพนม นันทพฤกษ์ เขียนความนำไว้ว่าวิทยากร เชียงกุล เป็นนักเขียนหรือนักประพันธ์ที่มีความพิเศษ ทั้งด้านการใช้ภาษาได้ลึกซึ้งกินใจและมีความไพเราะงดงาม ดังข้อความตอน ลักษณะวิทยากรยังไม่ทิ้งคือ... และ.... (สุดท้ายของความนำ วิทยากร เชียงกุล) เป็นบัณฑิตสำเร็จการศึกษาจากร่วมมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของประเทศไทยคือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้คนและนักศึกษานิสิตในสมัยนั้นมีความงวยงสงสัยว่าวิทยากร เชียงกุล คิดอย่างไรจึงเขียนเรื่องบทกวีฉันทันจึงมาหาความหมาย ซึ่งมีความหมายบางบทว่าเข้าเรียนในรั้ว

มหาวิทยาลัยไม่ได้อะไรไปเลยได้แต่กระดาษแผ่นเดียวคือใบปริญญาบัตร หากผู้คนหรือผู้ฟังอ่านและฟังโดยมิได้วิเคราะห์ให้ตึกก็จะสรุปเอาไว้ว่าวิทยากรเป็นคนคิดอะไรแปลกแปลกในขณะที่คนอื่นมีความคิดและความเห็นว่าการเข้าเรียนในรั้วมหาวิทยาลัยจบออกไปได้ทั้งความรู้ความคิดประสบการณ์และความมีชื่อเสียงอีกทั้งยังทำให้พ่อแม่พี่น้องมีความภาคภูมิใจในตัวผู้จบการศึกษา ได้รับปริญญาบัตรยิ่งสำเร็จจากรั้วเหลืองแดงด้วยแล้วยิ่งดีออกพูดได้อย่างภาคภูมิใจว่าไม่ธรรมดาเพราะการจะสอบผ่านเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์หรือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองได้นั้นเป็นเรื่องไม่ง่ายเลย บทกวีฉันจึงมาหาความหมายซึ่งเป็นผลงานของวิทยากร เชียงกูล มีบทตอนเป็นดังนี้

คิดต่อเรื่องการสร้างสรรค์วรรณกรรมของไทย ผลงานทั้งหมดที่อยู่ในหนังสือ “ฝันของเด็กชายชานา” นั้น หากอ่านอย่างพินิจพิเคราะห์ก็จะเห็นคุณค่าไม่น้อยเลย โดยเฉพาะความรู้และเรื่องราวของสังคมไทยก่อน พ.ศ.2522

ผลงานแรกของหนังสือเล่มนี้ คือ ขาวร้ายจากภูเขา เป็นเรื่องสั้นที่ให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่เอาใจใส่ในสังคมและเป็นนักศึกษาที่รู้จักคิดเพื่อการให้ผู้อื่นและสังคม แต่เรื่องจบด้วยความเศร้าเพราะนักศึกษาหญิงของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้มีอุดมการณ์และทำงานเพื่อผู้อื่นและสังคมต้องจากไปก่อนวัยอันควร เรื่องสั้นเรื่องนี้จึงชื่อว่า “ขาวร้ายจากภูเขา” วิทยากร เชียงกูลใช้วิธีการนำเสนอเรื่องด้วยการ์ตูนที่ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงเขียนจดหมายส่งให้กันตามเนื้อหาที่ต้องการเสนอ เช่น การออกค่ายไปโคราช (นครราชสีมา) ที่ฝ่ายหญิงนั่งอยู่ท่ามกลางนักศึกษาชายซึ่งมีการพูดทะเลาะอยู่บ้าง แต่เธอผู้นั้นนั่งอยู่ได้แบบไม่มีความรู้สึกเจ็บอะไร แสดงถึงความมีสมาธิอย่างยิ่ง ในเนื้อความจดหมายเขียนส่งให้กันนั้นฝ่ายหญิงบอกความในใจว่านั่งใกล้กันรู้สึกดีแต่ใจนั้นนึกถึงชายอีกคนหนึ่งและบอกว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะมีความรู้สึกไปในทางคู่รัก แต่รู้สึกอบอุ่นอย่างเพื่อนเมื่ออยู่ใกล้กัน สุดท้ายเรื่องจบลง

ด้วยการจากไปตลอดกาลของฝ่ายหญิงดังตอนใกล้จบว่า “จดหมายฉบับหนึ่งเมื่อปีที่แล้วยังคงค้างอยู่ในใจฉันตลอดมา เมื่อได้ยินข่าวอุบัติเหตุหินถล่มทับนิสิตจุฬา 3 คน ที่ไม่น่าเชื่อว่านี่ “กลอนเปล่าภูกระดึง” ของคุณทำให้คนที่เคยไปด้วยกันมาครั้งนั้นเขาทิ้งมาก เพราะคุณช่างเก็บอะไรต่อมิอะไรไว้ในขณะที่พวกเขา มองผ่านเลยไป และไม่ได้ใส่ใจจดจำเท่าใดนัก บางคนบอกว่าอ่านแล้วอยากกลับไปเพื่อบันทึกสิ่งต่างๆ ที่นั่นแข่งกับคุณ ดิฉันก็เคยคิดที่จะกลับไปที่นี่อีกเหมือนกัน ไปเพื่อจะบอกเด็กหนุ่มช่างฝันคนหนึ่งว่า “เธอไม่ต้องกลัวว่าจะอยู่คนเดียวหรอก ใครๆ เขาก็อยากเป็นเพื่อนเธอตั่งนั้น” เธอจะได้นึกถึงประโยคนี้หรือเปล่าฉันไม่มีทางจะได้อ่าน แต่สิ่งที่ฉันรู้แน่ก็คือ ฉันได้เสียเพื่อนที่ดีที่สุดและประเทศที่น่าสมเพชแห่งนี้ก็ได้เสียลูกสาวที่ดีที่สุดคนหนึ่งไปตลอดกาลเสียแล้ว”

เรื่องสั้นเรื่องแรกของหนังสือรวมเรื่องสั้น “ฝันของเด็กชายชานานา” เป็นเรื่องสำคัญน่าสนใจอีกเรื่องหนึ่ง วิทยากร เชียงกูล จึงจัดเอาไว้เป็นเรื่องของผลงานเขียนทั้งหมดที่นำมารวมเล่มพิมพ์ออกเผยแพร่ นักศึกษาและนิสิตรุ่นก่อนๆ นั้นการออกค่ายเพื่อทำประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมเป็นสิ่งสำคัญมาก นิสิตนักศึกษาคนใดได้ออกค่ายสรุปว่าภาพลักษณ์ที่ตามมา คือ ความเป็นผู้ที่มีจิตสำนึกต่อสังคม เป็นผู้เสียสละ เป็นผู้มีความคุณธรรมและจริยธรรมนั่นเอง เชื่อว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาลักษณะนี้จะเป็นผู้ที่มีคุณภาพในด้านต่างๆ เมื่อออกไปอยู่ในสังคมจะเป็นผู้สร้างคุณค่าสร้างประโยชน์ให้กับตนเอง สังคม และประเทศชาติด้วย เขาได้รับการกล่อมเกลาจากสถานศึกษาและสังคมแวดล้อมที่ดำเนินชีวิตอยู่จากเรื่องนั้นเรื่องนี้ย่อมสะท้อนถึงการเป็นนิสิตนักศึกษาในสมัยก่อนได้ดี จึงเป็นสิ่งที่ตีคุณค่า เมื่อผู้เขียนได้นำเอาเรื่องราวที่ประสบและมีประสบการณ์มานำเสนอต่อสังคมดังที่อยู่ในหนังสือรวมเรื่องสั้น “ความฝันของเด็กชายชานานา”

เรื่องที่สองของหนังสือรวมเรื่องสั้นเล่มนี้คือ “มันจกต้องเป็นไปเช่นนั้น” ซึ่งเรื่องก่อนไปในทาง “ธรรมะ” ในพระพุทธศาสนาที่ว่า “มันเป็นเช่นนั้นเอง”

เป็นคตินิยมที่ชาวพุทธยึดมั่นกัน เพื่อที่จะไม่ทำให้จิตใจวุ่นวาย ยุ่งยาก หรือโศกเศร้า เมื่อเกิดสิ่งต่างๆ ที่ทำให้ชีวิตผิดปรกติ ประหนึ่งเป็นข้อความปลอบใจในเบื้องต้น แต่แท้จริงแล้วถ้าคนเรารู้สึกได้อย่างข้อความพระธรรมในพระพุทธศาสนา ได้ก็จะไม่พบกับความทุกข์ เพราะ “มันเป็นเช่นนั้นเอง” คือ ทุกอย่างก็เป็นไปตามหลักของไตรลักษณ์ คือ ทุกขัง อนิจจัง และอนัตตา หมายถึง มีปัญหาหรือความไม่สบายใจสบายกาย หาความแน่นอนไม่ได้ และย่อมมีความเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งทั้งหลายย่อมเป็นไปเช่นนี้ บางทีก็ใช้คำว่า เป็น ธรรมชาติ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ดังที่พุทธคุณเจ้าและผู้ที่ได้เดินสายธรรมมักจะกล่าวให้ได้ยินบ่อยๆ วิทยากรเชียงกุลได้นำเอาข้อความธรรมะของพระสมณโคดมพระพุทธเจ้า มาย้ำเตือนสื่อสารผู้อ่านด้วยการนำเสนอชื่อเรื่องสั้น “มันจักต้องเป็นเช่นนั้น” เรื่องนี้หากเรื่องต่อจากเรื่องแรก คือ ชาวร้ายจากภูเข่า ผู้เขียนใช้คำว่า ฉัน เหมือนแทนตัวของผู้เขียนว่า ระลึกถึงเหตุการณ์ที่นิสิตจุฬาฯ ถูกดินภูเขาถล่มทำให้เสียชีวิต ผู้เสียชีวิต 1 ในสามคนนั้นมีนิสิตหญิงที่สนิทสนมอยู่ด้วย ตอนใหม่ๆ จะรู้สึกเศร้าโศกระลึกถึงนิสิตหญิงผู้นี้เป็นอย่างยิ่งจนไม่อยากจะทำอะไรออกไปไหน ดังตัวอักษรแทนเสียงในข้อความที่ว่า “โรงเรียนหยุดสามวัน ติดกัน วันนี้เป็นวันที่สองแล้ว และเรายังไม่รู้จะทำอะไรกับตัวเองหรือให้ใครทำอะไรกับเรา อยากจะเดินไปตูดอกผักบุ้งกลางทุ่งหรือขึ้นไปสัมผัสกับใบไผ่บนภูเขา แต่ที่เราทำอยู่คือนอนจมอยู่ในห้องและเหงา แล้วไปรษณีย์ก็มา เขานำ “ชาวร้ายจากภูเข่า” มาบอกเรา เราอ่านมันจบไปเมื่อคืนนี้ และกำลังร้องไห้ อย่างจริงๆ จังๆ เราไม่รู้เหมือนกันว่าทำไมเราจึงเป็นเช่นนั้นทุกทีที่เราอยู่คนเดียว และรู้สึกอยากร้องไห้ เราก็จะร้องอยู่ในใจเจี๊ยบๆ อาจจะเป็นเพราะเรากลัว ความตายหรือความเหงาหรือทั้งสองอย่าง” หลังจากนั้นผู้เขียนก็กล่าวถึงความตายของนิสิตหญิงจุฬาฯ ที่ถูกดินภูเขาถล่มเสียชีวิต ตั้งคำถามว่า “ฉันรู้จักกับความเหงาพอสมควร แต่ฉันยังไม่เคยรู้จักความตายเลย ฉันไม่อาจจะเข้าใจได้ว่าเวลาที่คนเผชิญหน้ากับความตาย เขาจะเป็นอย่างไร และนี่ถึงอะไรอยู่ เธอเองคงไม่ทันได้

นึกถึงอะไรมากนักหรอก เธอคงไม่ได้มองเห็นความตายล่วงหน้า เพราะการที่ภูเขา ถล่มมาทับคนนั้นไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นโดยปกติวิสัยเลย คนสมัยนี้คงจะมองภาพ ตัวเองถูกรถชนหรือนอนตายในโรงพยาบาลได้ชัดกว่าความตายแบบอื่นๆ เธออาจจะสาละวนอยู่กับการจำเดินเพื่อไปให้ถึงที่พักจนไม่ได้คิดอะไร ตอนนั้น คงมีตมมากและเสียงพายุคงน่าหวาดหวั่น เธออาจจะกลัวบ้าง คนเรามักกลัว สิ่งที่เราไม่มักคุ้นเสมอ แต่เธอคงไม่เหงาหรือกลัว เพราะถึงอย่างไรเธอก็ยังมีเพื่อน อยู่ด้วยอีกถึงสองคน แต่ขอให้ฉันหวังเถิดว่ามันคงจะเกิดขึ้นอย่างทันทีจนเธอไม่ได้ มีเวลารู้อีกถึงความเจ็บปวดนานนัก ให้เทวดาไปลงนรกเสียเอง ฉันไม่อยากนึกถึง ตอนนี้เลย มันเป็นช่วงเดียวกับที่ฉันรู้สึกทานไม่อร่อยได้ พันช่วงนี้ไปก็ไม่มื่ออะไรแล้ว นอกจากความสงบและความบริสุทธิ์ ไม่มีอะไรนอกจากการนอนหลับอันแสน ยาวนาน” จากตอนหนึ่งของเรื่องสั้นเรื่องนี้ ทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจเกี่ยวกับความตาย อยู่บ้างว่าหลังจากการทำงานระบบต่างๆ ของร่างกายหยุดลงก็คงเหลือแต่ความ สงบและความบริสุทธิ์ สุดท้ายของการทำงานของร่างกาย คือ สมอง ไม่ใช่หัวใจ ตามนิยามด้านกฎหมาย ส่วนมากมักจะเข้าใจว่าตายหมายถึงหัวใจหยุด ทำงาน ดังนั้นเมื่อหัวใจหยุดเต้นจึงบอกว่า “ตายแล้ว” ในความเป็นจริงแม้หัวใจ หยุดเต้นแต่สมองยังทำงาน สมองหยุดทำงานเมื่อไร คือ ตาย คำถามของผู้เขียน ที่พยายามจะคิดถึงความรู้สึกก่อนตายของคนหรือชีวิตทุกอย่างนั้นน่าจะเป็นสิ่งที่ กระตุ้นให้ผู้อ่านงานเขียนเรื่องนี้ได้คิดว่า จะโลภ โกรธ หลง กันไปทำไม ในที่สุดทุกชีวิตก็เป็นอย่างนี้ แม้มิใช่สิ่งไม่มีชีวิตก็หนีไม่พ้นจากกฎธรรมชาติ นี้คือ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป เมื่อมีการดำเนินไปเช่นนี้ รูปที่เห็นสลายไปและคืนสู่ สภาพแห่งธรรมชาติ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ

ในหนังสือของชาวอินเดียชื่อ “ภควัตคีตา” คือ ดนตรีแห่งพระเจ้าหรือ ดนตรีแห่งพระเจ้าเป็นที่ฟังนั้นมีข้อความที่บอกว่า “สรรพสิ่งย่อมเดินทางไปสู่ปาก พระเจ้า” นั้นหมายถึงว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นอาหารของพระเจ้าหรือพระเจ้าเป็นผู้ที่ฟัง อยู่เสมอ การตีความของผู้ศึกษาอย่างผู้วิจารณ์นั้นตีความว่า ธรรมชาติ

เป็นหนึ่งในเดียวเหมือนกันหมด และธรรมชาติมี 4 อย่าง คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ทั้งสี่อย่างรวมตัวกันครบเมื่อไรก็จะเกิดรูปร่าง และในรูปร่างนั้นย่อมประกอบขึ้นด้วยสี่อย่างดังกล่าว ครั้นถึงเวลาแตกสลายจากรูปที่ปรากฏก็จะแยกออกเป็นธรรมชาติสี่อย่างหรือมักเรียกว่า “ธาตุสี่” หรืออาจตีความได้ว่าเวลาหรือกาลในภาษาบาลีเป็นผู้กลืนกินทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้หรือที่อื่นๆ หรือแม้แต่โลกนี้ โลกอื่นๆ และดวงดาวทั้งหมดเมื่อถึงเวลาหนึ่ง ถ้าคนเรียกสั้นอายุขัยก็ย่อมแตกสลาย กลับคืนสู่สภาพความเป็นธรรมชาติต่อไป งานเขียนของวิทยากร เชียงกูลเรื่องนี้จะทำให้ผู้อ่านที่มีพื้นฐานทางธรรมะและวิทยาศาสตร์คิดต่อหรือจินตนาการได้มากที่สุด

เนื้อหาต่อจากนี้ผู้เขียนได้กล่าวถึงความตายของผู้มีอุดมการณ์ที่ทำเพื่อผู้อื่น

เนื้อหาต่อจากนี้เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความตายของผู้มีอุดมการณ์การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลทำงานด้วยความเสียสละเพื่อผู้อื่นและเพื่อส่วนรวม ผู้เขียนกล่าวถึงชื่อของคนที่ทำงานเพื่อผู้ดังกล่าวไว้ คือ เอกุวารา โกมล คิมทอง เยพโตเซนโกะ สิ่งที่เยพโตเซนโกะกล่าวไว้ผู้เขียนได้ยกมากล่าวไว้ว่า “ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องทำอะไรสักอย่างก่อนที่คนชั้นลูกเราจะโตขึ้นมา และตั้งคำถามว่า ตอนนั้น พ่ออยู่ไหน” (หน้า 24)

เรื่องสั้น “มันจกต้องเป็นไปเช่นนั้น” ที่เริ่มจากเห็นแมวจะตะครุบจิ้งจก ตอนแรกคิดจะเข้าไปขัดขวางแต่เมื่อครุ่นคิดได้ก็ไม่เข้าไปขัดขวางเพราะคิดว่ามันจกต้องเป็นไปเช่นนั้น ดังนั้นในบางเรื่องที่เป็นเหตุผลแห่งปัจจัยของธรรมชาติก็ต้องปล่อยให้มันเป็นไปตามธรรมชาติ ยกเว้นบางเรื่องที่เป็นการกระทำที่ไม่เป็นไปตามเหตุและผลที่ควรจะเป็นจึงจะยอมให้มันเป็นไปเช่นนั้นมิได้ สุดท้ายผู้เขียนก็จบเรื่องด้วยการยื่นคางที่จะเข้าไปขัดขวางแมว

ที่จะตะครุบจึงกว่า “ฉันจึงนั่งค้างอยู่ในท่าเดิม และปล่อยให้แมวซึ่งค่อยย่อเงไปอย่างช้าๆ และแผ่วเบาจัดการกับจิ้งจกตัวนั้นได้ในที่สุดด้วยความสามารถของตัวมันเอง ใครจะถือเอาการนิ่งเฉยเป็นการช่วยให้แมวได้ทำ “ภารกิจ” ของมันด้วยหรือเปล่า ฉันไม่รู้ ตอนนั้นฉันรู้้อย่างเดียวว่านี่เป็นครั้งแรกที่ฉันสามารถดูการทำลายชีวิตกันซึ่งหน้าได้ โดยไม่ให้อึดใจว่าเป็นความผิดเลย

เมื่ออ่านเรื่องสั้นเรื่องนี้จบซึ่งเป็นเรื่องต่อจากเรื่องแรกของ หนังสือ “ฝันของเด็กชายชานา” รวมเรื่องสั้น บทละคร บทกวี หลังยุคฉันจึงมาหาความหมาย เป็นการให้ได้คิดว่า คนหรือกลุ่มบุคคลที่ทำประโยชน์ให้แก่สังคมอย่างมีอุดมการณ์ ไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้นนั้น เขาเหล่านั้นควรจะได้ผลตอบแทนในทางที่ดี แต่ที่เห็นๆ นั้นผู้ที่มีอุดมการณ์เพื่อส่วนรวมมักจะถูกทำร้ายจากคนหรือกลุ่มบุคคลที่หวังผลประโยชน์จากสังคม จึงมีคำถามว่าเราควรจะทำอย่างไรต่อสิ่งที่เป็นอยู่และที่เป็นมา และจะเป็นไปในอนาคต ผู้เขียนสื่อออกมาเป็นนัยๆ ว่าสังคมไทยจะต้องปกป้องและดูแลคนดีให้ได้มีโอกาสทำความดีเพื่อผลประโยชน์ของสังคมต่อไป ทั้งนี้เพื่อความเป็นปกติสุขของคนไทยและสังคมไทยโดยรวม

อีกเรื่องหนึ่งเป็นบทละครที่ วิทยากร เชียงกุล ได้ประพันธ์ด้วยการใช้ชื่อเรื่องว่า “พระอภัยมณี” และใช้ตัวละครจากวรรณคดีไทยสองเรื่องมาคือ พระอภัยมณี ศรีสุวรรณ และนายโมรา (ในวรรณคดีไทย โมรา เป็นสตรี) ตัวละครอีกสองตัวคือ พ่อ กับแม่ เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการเมืองของไทยที่นักธุรกิจเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการดำเนินไปของการเมือง แม้แต่การจะยุบสภาหรือไม่ ถ้านักธุรกิจส่งสัญญาณว่าเศรษฐกิจหรือเงินในกระเป๋าไม่หนักพอก็อย่าเพิ่งยุบสภาสะท้อนให้เห็นการเมืองการปกครองของไทยว่านั่นนักธุรกิจหรือนายทุนมีความหมายต่อการดำเนินไปของกิจกรรมการเมืองและการปกครองของไทย

ในเรื่องนั้นพ่อเป็นผู้ที่พยายามให้ลูกชายเข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับนักธุรกิจใหญ่ แต่ลูกชายไม่เห็นด้วย จึงมีความเห็นแย้งและถกเถียงกันจนกระทั่งสร้างความไม่ปรกติในครอบครัว ข้อความตอนหนึ่งที่คุณเขียนสะท้อนถึงความเห็นแย้งต่อการไปคบค้าสมาคมกับนักธุรกิจเพื่อผลประโยชน์แต่ไม่ได้ผลประโยชน์ ต่อส่วนรวมว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีมีว่า “ผมเริ่มเห็นว่าธุรกิจไม่เข้ากับนิสัยผม เมื่อได้ไปเห็นด้วยตาตัวเองว่า ธุรกิจแท้ นี่เขาเป็นอย่างไร พวกเขาใช้ชีวิตไม่ผิดอะไร กับม้าแข่ง เขาอาจจะได้รับการยอมรับ มีคนเอาอกเอาใจ มีการกินการอยู่ดี แต่เขาไม่ได้มีอะไรเหลืออยู่ในชีวิตมากนักหรอก เพราะเขาใช้มันให้หมดไป ในการแข่งขันที่ไม่มีวันจบสิ้น เขาหิวกระหายอยู่ตลอดเวลา เขาไม่เคยรู้จักอิ่ม เขาอาจจะทำให้ตัวเองและคนในสังคมบริโภคได้มากขึ้นจริง แต่เขาไม่ได้ทำให้โลกมีความสุขเพิ่มขึ้นมาด้วยเลย เพราะเขาตีแต่ทำให้คนอยากบริโภค จนเกินความจำเป็น ทำลายทรัพยากรให้หมดไปอย่างรวดเร็ว และผลิตขยะ ขึ้นมารกโลกมากขึ้นทุกที น้ำเสีย และควันจากโรงงานทำให้เมืองเน่า...” (หน้า 36)

จากข้อความในบทละครเรื่องภักย์มณี ของ วิทยากร เชียงกูล ตอนนี้ทำให้ ได้ข้อสรุปดังกล่าวข้างต้นว่ามีนักธุรกิจส่วนหนึ่งที่มีความละโมภโลภมาก ไม่เคยอึด ในสิ่งที่ได้มาด้วยการเอาเปรียบผู้อื่นด้วยวิธีการต่างๆ ผลาญทรัพยากรธรรมชาติ อย่างไม่หยุดยั้งและไม่มีความรู้สึกละอาย และเมื่อมีเงินมากก็ใช้เงินเพื่อสิ่งที่ตน ต้องการอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ผลที่ตามมาคือการสร้างความเสียหายให้กับคน สังคม และประเทศชาติ ดังข้อความในบทละครที่ยกมา ดังนั้นการช่วยกัน แก้ปัญหาสภาพการที่เป็นอยู่จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะถ้าทำตัวนิ่งเฉยไม่อินังขังขอบ ต่อพฤติกรรมของนักธุรกิจเช่นนี้ ย่อมส่งผลให้ประเทศไทยประสบกับความวิบัติ อย่างแน่นอน

นอกจากนี้ยังมีบทละคร บทกวี และเรื่องสั้นอีกไม่น้อย ที่ล้วนสะท้อนภาพสังคมไทยว่ามีสิ่งที่จะต้องช่วยกันดูแลและแก้ไข จึงจะทำให้คนไทยและประเทศไทยมีความเป็นอยู่ที่เป็นปรกติ และพัฒนาประเทศชาติได้ งานเขียนดังกล่าว เช่น แล้ววันหนึ่งคุณจะรู้สึก ยักษ์ไม่เคยมีหัวใจ วันที่แม่ตัดสินใจถึงผู้คนที่น่าสมเพชในบ้านเมืองของฉัน วันหยุดของคนเรานั้นสั้น ผู้รักสงบดอกไม้กับลูกปืน ชายห้าคน รุ่งอรุณ เป็นต้น จบด้วยบทสัมภาษณ์ วิทยากร เชียงกูล ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นนักเขียน และแวดวงของนักเขียน บทสัมภาษณ์ของวิทยากร เชียงกูล จึงทำให้ผู้อ่านรู้จักผู้เขียนนักคิดคนสำคัญคนนี้มากขึ้น ด้วยการเป็นนักคิดนักเขียนที่เปี่ยมด้วยวิชาการ วิทยากร เชียงกูล จึงเป็นอาจารย์สอนหนังสือในมหาวิทยาลัย และเป็นอาจารย์พิเศษ จนกระทั่งได้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์ จึงกล่าวได้ว่านักเขียนผู้นี้ได้สร้างคุณูปการให้กับทั้งวงวรรณกรรมไทย และวงวิชาการหรือการศึกษาได้มากทีเดียว

ขอนำเอาบทร้อยกรองของนักเขียนผู้นี้มาพิจารณาอีกหนึ่งสำนวนด้วยเป็นบทร้อยกรองที่มีเนื้อหาทันสมัยเสมอแม้กระทั่งปัจจุบัน ทั้งๆ ที่เป็นบทร้อยกรองที่เขียนตั้งแต่ พ.ศ.2512 คือเมื่อ 50 ปีมาแล้ว บทร้อยกรองในหนังสือ ผืนของเด็กชายชวานาสำนวนนี้ชื่อ “ถึงผู้คนที่น่าสมเพชในบ้านเมืองของฉัน”

ในน้ำพอมีปลา	ในนาก็ยังมีข้าว
ฟ้ามีทั้งเดือนและดาว	ไยมีตราวนรกดำ
เหล่าพาลทะยานร่ำ	เที่ยวปีทาเช่าจตุค้ำ
ปีศาจขึ้นวาดระบำ	ผู้ถือธรรม (จึง) เข้าป่าไป
คำหวานสักร้อยถ้อย	ก็ผู้กร้อยคนจนไว้ได้
เขาเห่เรือหาปลาแต่ไกล	ทะเลใหญ่วันนี้ไม่มีราคา

อดข้าวอดปลาเอย
 จะแข่งสวรรคค์หรือก็กลัวเทวดา
 ทนไปเถอะทนไป
 ยอมไปจนไร้แรง
 ซึม เศร้า เหงา และหงอ
 เทพที่เธอมีนั้น
 คุณคืมีรู้เห็น
 หยาดเหงื่อสิปรนเปรอ
 คำหวานร้อยพันถ้อย
 มีदनักจักรอใคร

อดเสียเคยไม่ยอมบ่นว่า
 จะเงยหน้าร้องขอก็หวาดระแวง
 จนน้ำใจเธอเหือดแห้ง
 จะยื้อแย่งเมื่อถึงวัน
 เธอจะรออะไรกัน
 แท้เขาปั้นไว้ลวงเธอ
 เธอจะเป็นเช่นเขาเสมอ
 เขาแหละเออกดเธอไว้
 หรือจะร้อยพวกเธอไว้ได้
 ถ้าไม่ใช่มือเธอเอง

ลงพิมพ์ในวารสาร ภาษา-วารสารเพื่อสถาปัตยกรรม
 ฉบับที่ 4 ปี พ.ศ.2512

บทร้อยกรองสำนวนนี้แต่งเป็นกาพย์ยานี 11 แต่มีหลายวรรค
 ที่ วิทยากร ใช้คำมากกว่าข้อกำหนด คือวรรคหน้า 5 คำ หรือพยางค์ วรรคหลัง
 6 คำหรือพยางค์ ทั้งนี้วิทยากรคงต้องการสื่อความหมาย จึงไม่เกรงที่จำใช้
 คำไม่ตรงกับฉันทลักษณ์ที่โบราณจารย์ด้านร้อยกรองไทยกำหนดไว้ เช่น

“เขาเห่เรือหาปลาแต่ไกล ทะเลใหญ่วันนี้ไม่มีราคา”
 “จะแข่งสวรรคค์หรือก็กลัวเทวดา จะเงยหน้าร้องขอก็หวาดระแวง”

จากร้อยกรองที่ยกมา 2 บทนี้ จะเห็นได้ชัดว่าเป็นเจตนาในการใช้คำ
 มากกว่า 5 ในวรรคหน้า และ มากกว่า 6 คำ ในวรรคหลัง หากเป็นการประกวด
 ร้อยกรองคณะกรรมการก็คงให้แพ้ในทันทีโดยไม่ต้องพิจารณา เพราะตัดสิน

ว่าผิดฉันท์ลักษณะ แต่ในกรณีนี้ วิทยากร เป็นผู้เจนจกในฉันท์ลักษณะร้อยกรองไทย แต่แต่งอย่างนี้เพราะเจตนาที่จะบรรจุคำลงไปเพื่อให้มีความหมายตามที่ต้องการ จึงไม่ใช่เรื่องที่จะเอาฉันท์ลักษณะมาจับผิด ส่วนเนื้อหานั้นต้องการจะบอกว่าผู้ที่มีอะไรเหนือกว่าจะทำอะไรตามอำเภอใจ เอาเปรียบผู้อื่นในสังคมเดียวกัน กอบโกยเอาทรัพยากรธรรมชาติ และฉกฉวยโอกาสในการที่จะทำให้ตนและพรรคพวก ได้รับผลประโยชน์อย่างไม่มีใครเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นพวกไร้อุณธรรม จริยธรรม จึงจำเป็นต้องช่วยตนเอง ทำด้วยตนเอง ใช้พลังของตนเองเพื่อหยุดยั้งพฤติกรรมอันไม่เป็นธรรมที่มีอยู่ในสังคมไทย ร้อยกรองนี้จึงตั้งชื่อว่า “ถึงผู้คนที่น่าสมเพชในบ้านเมืองของฉัน”